

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle luotsauslaiksi ja siihen liittyväksi laiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa otsikkoasiassa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi luotsauslaki. Esitysluonnosta on tarkasteltu vain lausunnossa mainittujen asioiden osalta. Lausuntonaan oikeusministeriö esittää seuraavan.

1. Seuraamusmaksuja koskevasta sääntelystä

Esitysluonnoksen 67 §:ssä, 68 §:ssä ja 69 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi seuraamusmaksuista.

Esitysluonnoksen 67 §:ssä säädettäisiin siitä, mistä lain rikkomisista voitaisiin määrätä seuraamusmaksu. Pykälän 2 kohdan mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä silloin, kun tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyödään 4 §:ssä tarkoitettu luotsinkäyttövelvollisuus. Esitysluonnoksen 4 §:n mukaan lähtökohtaisesti luotsinkäyttövelvollisia ovat alukset hinausyhdistelmiä lukuun ottamatta, joiden pituus on yli 50 metriä, niiden liikennöidessä Suomen luotsinkäyttöalueella, jollei VTS-väyläkohtaisesta luotsinkäyttövelvollisuuden rajasta muuta johdu. Esitysluonnoksen 4 § sisältää useita poikkeuksia siihen, milloin luotsinkäyttövelvollisuutta ei kuitenkaan olisi.

Esitysluonnoksen 4 §:n 3 momentin mukaan VTS-väylillä luotsinkäyttövelvollisia ovat sellaiset alukset, joiden kuljettama lasti tai koko suhteutettuna niiden kulloinkin käyttämän väylän kanssa muodostavat korostuneen riskin meriturvallisuudelle, ympäristölle tai ihmisten terveydelle ja hengelle. Arvioitaessa aluksen ja väylän riskiä on huomioitava aluksen pituus, leveys ja syväys suhteessa väylän ominaisuuksiin sekä aluksen kuljettaman lastin haitallisuus tai vaarallisuus. Esitysluonnoksen 4 §:n 7 momentin mukaan liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä edellä 3 momentissa tarkoitettun luotsinkäyttöalueen rajoista sekä 3 momentissa tarkoitettun korostuneen riskin arvioimisesta ja luotsinkäyttövelvollisuuden rajasta sekä luotsinkäyttölinjasta väyläkohtaisesti.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että seuraamusmaksun määräämisen kannalta se, milloin 4 §:n mukainen luotsinkäyttövelvollisuus tulisi laiminlyödyksi, vaikuttaa olevan jossain määrin monimutkaisesti hahmotettavissa, koska 4 § sisältää useita erilaisia poikkeuksia. Lisäksi 4 §:n 3 momentin merkitystä silloin, jos 7 momentissa tarkoitettuja määräyksiä ei ole annettu, on jossain määrin vaikea hahmottaa. Ehdotetulla muotoilulla jää jossain määrin epäselväksi, tulisiko 4 §:n 3 momentti sovellettavaksi itsenäisesti, vaikka mainittuja määräyksiä ei ole annettu. Ottaen huomioon hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämiseen liittyvä lähtökohta, jonka mukaan sanktioitavan teon tulisi olla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määritelty, jatkovalmistelussa tulee arvioida, miten 4 §:ään liittyvän rikkomustunnusmerkistön saisi täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että velvollisuus käyttää luotsia vaikuttaa jäsentyvän esitysluonnoksen 4-7 §:ien muodostaman kokonaisuuden kautta. Jatkovalmistelussa olisi perusteltua arvioida, voisiko seuraamusmaksua koskevissa säännösehdoituksissa ottaa huomioon, että 4 §:n mukaisen velvollisuuden laiminlyönti 5-7 §:ien mukaisissa tilanteissa on oikeudellisesti hyväksyttävää.

Seuraamusmaksua koskevassa ehdotuksessa olisi osittain kyse aiemmin rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän puitteissa sanktioitujen tekojen siirtämisestä hallinnollisen seuraamusmaksujärjestelmän piiriin ja osittain uusien tekojen sanktioimisesta. Lisäksi tahallisuuden lisäksi vastuu laajenisi koskemaan myös huolimattomuutta ja vastuu koskisi jatkossa sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä. Perusteluissa todetaan, että pykälän 3 ja 6 kohdat olisivat uusia tekemuotoja. Kyseisen pykälän 3 kohdan mukaan seuraamusmaksu voidaan määrätä sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta harjoittaa itämerenluotsausta 55 §:ssä säädetyn vastaisesti ja 6 kohdan mukaan seuraamusmaksu voidaan määrätä, jos 12 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon toimittamisvelvollisuus laiminlyödään. Sitä, miksi nämä teot tulisi sanktioida hallinnollisella seuraamusmaksulla, on perusteltu hyvin lyhyesti lähinnä säätämisympäristöperustelujen sivuilla 91-92. Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa olisi vielä perusteltava yksilöidymmin sitä, miksi juuri nämä teot tulisi ottaa hallinnollisen seuraamusmaksujärjestelmän piiriin. Perusteluissa olisi hyvä tuoda esille se, miksi edellä mainitut kaksi uutta tekoa on tarpeen tuoda hallinnollisen seuraamusmaksujärjestelmän piiriin. Lisäksi perusteluissa on syytä kuvata tarkemmin sitä, miksi vastuu laajenee tahallisuuden ohella myös huolimattomuuteen eikä vain törkeään huolimattomuuteen. Lisäksi perusteluissa on syytä kuvata ratkaisua, miksi vastuu koskisi luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä.

Esitysluonnoksen sivulla 91 todetaan, että ” Nämä seikat on huomioitu sekä rangaistussäännöksen täsmällisellä muotoilulla, että täsmentämällä toimijoiden velvoitteita, joiden laiminlyöntiä seuraamusmaksu koskee.” Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että koska kyse ei ole rangaistussäännöksestä, vaan hallinnollisesta seuraamuksesta, tulisi sana rangaistussäännös korvata muulla sanalla.

Esitysluonnoksen 69 §:ssä ehdotetaan, että seuraamusmaksun määräisi Liikenne- ja viestintävirastosta annetussa laissa (935/2018) tarkoitettu seuraamuskollegio. Tämän osalta oikeusministeriö viittaa siihen, mitä asiasta on lausuttu

oikeusministeriön lausunnossa 22.7.2022 esitysluonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

2. Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Esitysluonnoksen sivulla 89 todetaan, että ”Ehdotuksella lakiin otettaisiin säännökset, joilla luotsin lupakirjan, väylä- tai aluekohtaisen PEC-lupakirjan ja itämerenluotsin lupakirjan myöntämisen edellytyksenä olevien tutkintojen suoritteiden vastaanottaminen siirrettäisiin oppilaitoksilta ja ammattikorkeakouluilta luotsausyhtiölle tai tutkintoja vastaanottavalle henkilölle, jolla olisi tehtävässä vaadittava henkilölupa.” Sääntämisympäristöperusteluissa s. 89-91 on kuvattu asianmukaisesti perustuslain 124 §:n asettamat oikeudelliset lähtökohdat julkisen hallintotehtävän antamiselle muulle kuin viranomaiselle.

Kuten esitysluonnoksen sivulla 90 on todettu, Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on todettu, että tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttymistä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (Ks. esim. PeVL 5/2014 vp, s. 3, PeVL 23/2013 vp, s. 3, PeVL 10/2013 vp, s. 2/II, PeVL 6/2013 vp ja PeVL 53/2010 vp.) Jatkovalmistelussa sääntämisympäristöperusteluihin tulee lisätä arvio tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen täyttymisestä.

3. Esitysluonnoksen 61 §:n mukainen asetuksenantovaltuus

Esitysluonnoksen 61 §:ään ehdotetaan asetuksenantovaltuutta, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä, joiden nojalla liikenne- ja viestintävirasto voisi poikkeusolojen aikana tai normaaliolojen häiriötilanteissa poiketa tämän lain vaatimuksista uusia luotsin ohjaukskirjoja tai PEC-lupakirjoja myönnettäessä tai niitä uusittaessa. Säännöskohtaisissa perusteluissa sivulla 71 ei tarkenneta tätä.

Esitysluonnoksen 61 §:n mukaista sääntelymallia voidaan pitää valtiosääntöoikeudellisesti poikkeuksellisenä ratkaisuna ottaen huomioon, että asetuksella voitaisiin poiketa keskeisellä tavalla säännöksen soveltamisesta. Lähtökohtaisesti asetuksella ei voida poiketa lain säännöksistä tai antaa ”täydentäviä” säännöksiä, jotka asiallisesti merkitsisivät lain sisällön muuttamista (PeVL 39/2005 vp, s. 3–4, PeVL 20/2004 vp, PeVL 67/2002 vp, s. 6, PeVL 47/2002 vp, s. 4–5, PeVL 46/2002 vp, s. 8, PeVL 40/2002 vp, s. 5). Vakiintuneessa käytännössään perustuslakivaliokunta on pitänyt lain ja asetuksen välisten hierarkkisten suhteiden näkökulmasta lähtökohtaisesti ongelmallisena mahdollisuutta valtuuksien nojalla poiketa valtioneuvoston asetuksella lain säännöksistä. Asetuksella poikkeaminen lain sisällöstä tai voimassaoloajasta tulee rajata vain välttämättömään huomioiden myös eduskunnan asema ylintä lainsäädäntövaltaa käyttävänä elimenä. Toisaalta valiokunta on tietyissä rajatuissa tilanteissa mahdollistanut poikkeuksen tähän pääsääntöön, mikäli ehdotetun lain valtuussäännöksissä kuitenkin oli sellaisia asetuksenantovallan käyttämistä rajaavia ja ohjaavia mainintoja poikkeussäännösten antamisen tarkoituksesta, joita perustuslakivaliokunnan käytännössä oli tällaisen valtuussääntelyn yhteydessä pidetty välttämättöminä (PeVL 14/2006 vp, s. 2, PeVL 20/2004 vp, s. 4, PeVL

35/2005 vp, s. 4). Esitysluonnoksen mukaisessa muodossa mainittuja asetuksenantovallan käyttämistä rajaavia ja ohjaavia mainintoja poikkeussäännösten antamisen tarkoituksesta on jossain määrin niukasti.

Pykäläehdotuksesta ja sen perusteluista jää tällä hetkellä epäselväksi, mistä kaikista asetuksella voisi poiketa ja mitä tilanteita tämä valtuus koskisi. Poikkeusolot viittaisivat sinänsä selvästi valmiuslain mukaisiin poikkeusoloihin, mutta koska normaaliolojen häiriötilanteille ei ole vakiintunutta merkityssisältöä, jäisi kyseinen kriteeri jossain määrin epäselväksi.

Pykäläehdotuksen tarkoituksena vaikuttaisi olevan se, että poikkeusolojen tai normaaliolojen häiriötilan kohdalla voitaisiin myöntää määräaikaista luotsin ohjauskirjoja tai PEC-lupakirjoja tai uusia niitä. Ilmeisesti tarkoituksena on, että tällainen määräaikainen ohjauskirja tai lupakirja olisi voimassa korkeintaan enintään kuuden kuukauden ajan. Oikeusministeriö katsoo, että valtiosääntöisesti perustellumpi sääntelymalli voisi olla esimerkiksi se, että säädettäisiin erillisestä tilapäisestä luotsin ohjauskirjasta ja PEC-lupakirjasta ja säädettäisiin samassa pykälässä kriteerit, joiden täytyessä tilapäisen lupakirjan käyttöönotto olisi perusteltua. Valmiuslain mukaiset poikkeusolot kriteerinä olisi oikeudellisesti selkeä, mutta normaaliolojen häiriötilannetta tulisi pyrkiä määrittelemään tarkemmin. Tällainen sääntelymalli voisi olla vaihtoehto, joka vastaisi paremmin lain ja asetuksen käytön valtiosääntöisiä lähtökohtia.

Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksen yleisperusteluissa sivulla 29 luvussa 4.2.6.4. on käsitelty perusoikeuksia poikkeusoloissa, mikä ilmeisesti liittyy tässä käsiteltyyn esitysluonnoksen 61 §:n mukaiseen poikkeukseen. Kyseisen luvun merkitys esityksen kannalta jää tällä hetkellä epäselväksi. Jatkovalmistelussa tulisi joko täsmentää kyseisen luvun merkitystä esityksen kannalta tai poistaa luku.

4. Tiedonsaanti ja –luovutus-säännökset

Esitysluonnoksen 64 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeudesta. Pykäläluonnoksen mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla ja tämän lain säännösten noudattamista valvovalla muulla viranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot luotsausyhtiöltä ja luvanhaltijoilta sekä muilta toimijoilta ja henkilöiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään.

Pykäläehdotuksen tiedonsaantioikeus on sinänsä perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti sidottu asianmukaisesti jonkin tarkoituksen kannalta välttämättömiin tietoihin. Säännös on kuitenkin muotoiltu tiedonsaantioikeutena hyvin väljästi niin sen kattamien tietojen kuin tiedonsaantioikeuden kohteena olevien tahojen määrittelyn osalta. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustelujen perusteella jää epäselväksi, kattaisiko tiedonsaantioikeus osin myös arkaluonteisia henkilötietoja, joiden osalta perustuslakivaliokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (ks. esim. PeVL 71/2014 vp, s. 3/I, PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I). Jatkovalmistelussa olisi perusteltua täsmentää sitä, että voivatko nämä tiedot sisältää arkaluonteisia henkilötietoja ja mikäli kyllä, perustuslakivaliokunnan asiaa

koskeva lausuntokäytäntö tulisi huomioida. Lisäksi olisi perusteltua ottaa kantaa, toisiko 64 § myös poliisille, tullille ja rajavartiolaitokselle uusia tiedonsaantioikeuksia vai operoisivatko ne omien sääntelyjensä mukaisilla tiedonsaantioikeuksilla.

5. Luotsausmaksu

Esitysluonnoksen 10 §:ssä esitetään säädettäväksi luotsausmaksusta.

Luotsausmaksun perimisestä vastaisi luotsausyhtiö. Luotsausyhtiön hallitus vastaisi luotsauksen yksikköhinnasta, alennetusta yksikköhinnasta ja muiden mahdollisten suoritteiden hinnoista. Luotsausyhtiön tulisi neuvotella luotsauspalveluja käyttävien kanssa luotsausmaksujen tasosta sekä tarvittaessa tarjottavan palvelun laadusta. Esitysluonnoksen sivulla 46 todetaan, että pykälä vastaisi pääosin voimassaolevaa sääntelyä. Voimassaolevaa sääntelyä koskevissa esitöissä on esitetty arvio, että luotsausmaksun hinnoittelua koskeva sääntely vastaisi osin lennonvarmistuspalvelujen hinnoittelun sääntelyä (LiVM 18/2010 vp s. 3-4). Samassa yhteydessä on todettu, että ”Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että yhtiön monopoliaseman ja luotsaustoimen julkisen tehtävän luonteen vuoksi luotsausmaksua voi pitää perustuslain 81 §:ssä tarkoitetun maksun kaltaisena suorituksena saadusta suoritteesta” (LiVM 18/2010 vp s. 4).

Ottaen huomioon luotsaustoiminnan luonne valtion omistaman monopoliasemassa olevan yhtiön palveluna, jonka hankkiminen on välttämätöntä, ellei aluksella ole laissa säädettyjä perusteita olla hankkimatta palvelua, on luotsausmaksua perusteltua pitää edelleen perustuslain 81 §:ssä tarkoitetun maksun kaltaisena suorituksena saadusta suoritteesta. Oikeusministeriö katsoo, että luotsausmaksun oikeudellista luonnetta olisi perusteltua kuvata perusteluissa.

6. Tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelu

Esitysluonnoksen 54 §:ssä säädettäisiin tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelusta. Pykäläluonnoksen mukaan

Jos tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelua koskeva hintakehitys osoittaa, etteivät tutkinnoista perittävät hinnat ole kohtuullisia, Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa niille enimmäishinnan. Kohtuullinen hinta on hinta, joka on kohtuullinen ottaen huomioon tehokkaan toimijan kustannukset palvelun tuottamisesta. Enimmäishinnan tulee olla kustannusperusteinen siten, että se sisältää kohtuullisen tuoton. Enimmäishinta voidaan asettaa enintään vuodeksi kerrallaan.

Tämä säännös olisi uusi, koska tutkintojen vastaanottamista koskeva sääntely uudistettaisiin. Tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelua koskevan säännöksen oikeudellista luonnetta olisi perusteltua arvioida tarkemmin jatkovalmistelussa. Ottaen huomioon säännösehdotuksen mukainen ehdotus liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta asettaa enimmäishinta niille, voidaan todeta, että kyse ei olisi normaalien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesta palvelusta. Hinnoittelusäännöksen luonnetta olisi perusteltua arvioida perusteluissa tarkemmin erityisesti huomioiden, mitä julkisten hallintotehtävien hinnoittelusta on lausuttu esimerkiksi perustuslakivaliokunnan lausunnoissa PeVL 33/2021 vp ja PeVL 2/2001 vp.

7. Muutoksenhaku

Esitysluonnoksen 70 §:n mukaan luotsin lupakirjan, PEC-lupakirjan, itämerenluotsin lupakirjan ja tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirjan peruuttamista,

muuttamista tai rajoittamista, etäluotsausta koskevan luvan myöntämistä, muuttamista tai peruuttamista, seuraamusmaksun määräämistä sekä satama-alueen luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautumista koskevaan Liikenne- ja viestintäviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Saman pykälän 2. momentin mukaan liikenne- ja viestintäviraston muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä luotsaustutkinnon järjestäjän ja tutkintoja vastaanottavan henkilön tekemään tutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

Oikeusministeriö toteaa, että oikaisuvaatimusmenettelyä on pidetty lähtökohtana sellaisissa menettelyissä, joihin se soveltuu. Esimerkiksi lainkirjoittajan oppaan luvussa 12.13.2 todetaan, että ”Tarkoituksena on, että oikaisuvaatimus olisi muutoksenhaun ensi vaiheena mahdollisimman laajasti. Oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle jätetään vain asiat, joihin oikaisuvaatimus ei sovellu.” Oikeusministeriö pitää perusteltuna, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin vielä 1 momentissa mainittuja asioita, olisiko niitä mahdollista siirtää osittain oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin. Mikäli kyseisiä asioita ei ole mahdollista siirtää oikaisumenettelyn piiriin, olisi hyvä kuvata perusteluissa, miksi on päädytty tähän ratkaisuun.

Esitysluonnoksen 70 §:n 2 momentin mukaan luotsaustutkinnon järjestäjän ja tutkintoja vastaanottavan henkilön tekemään tutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Hallintolain 49 d §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Esitysluonnoksessa ei ole perusteltu, minkä vuoksi yhtiön tekemistä päätöksistä oikaisuvaatimus tehtäisiin poikkeuksellisesti liikenne- ja viestintävirastolle. Oikeusministeriö pitää perusteltuna, että tätä ratkaisua arvioidaan vielä jatkovalmistelussa.

8. Määräyksenantovaltuuksien perustelu

Esitysluonnoksen 4 §:n 7 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuudesta antaa tarkempia määräyksiä edellä 3 momentissa tarkoitettun korostuneen riskin arvioimisesta ja luotsinkäyttövelvollisuuden rajasta väyläkohtaisesti. Pykälän 3 momenttia koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että

”Luotsinkäyttövelvollisuuden rajojen riskiperusteisen määrittämisen tueksi Väylävirasto on tilannut Aaltoyliopistolta selvityksen, johon sisältyy laskentamenetelmä erilaisten alusten muodostaman riskin määrittämiseksi väyläkohtaisesti.”

Esitysluonnoksesta jää tällä hetkellä jossain määrin epäselväksi, millainen harkintavalta liikenne- ja viestintävirastolla olisi tämän määräyksenantotoimivallan käyttämisessä. Perustuslain 80 §:n 2 momentin näkökulmasta, mikäli esitysluonnoksen 4 §:n 7 momentin mukainen harkinta on vapaata, olisi perusteltua täsmentää perusteluja siitä, että kyse on teknisluonteisesta valtuudesta, joka sopii perustuslain 80 §:n 2 momentin näkökulmasta viraston päätösvaltaan kuuluvaksi. Ottaen huomioon, että määräys vaikuttaisi kuvaavan sen, mikä tulee harkittavaksi oikein toimimisena esitysluonnoksen 67 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen rikkomuksen edellytysten toteutumisen harkinnassa, on kyse oikeusvaikutuksiltaan merkittävästä määräyksestä. Sen vuoksi jatkovalmistelussa olisi syytä kuvata

tarkemmin määräyksenantotoimivaltaa koskevia perusteluja ja liikenne- ja viestintäviraston harkintavaltaa asiassa.

9. Luotsaus toimintaa koskevat vastuut ja velvollisuudet (4 luku)

Luvun säännökset vastaavat muutamaa täsmennystä lukuun ottamatta asiasisällöltään voimassa olevaa luotsauslakia.

19 § Luotsausyhtiön ja sen palveluksessa olevan henkilön vastuu.

Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että se vastaa voimassa olevan lain 4 a §:ää sillä poikkeuksella, että 2 momentin viittaus korvausvastuun enimmäismäärästä säätämiseen 4 b §:ssä poistettaisiin tarpeettomana. Perusteluissa ei sen sijaan mainita, että pykälän 3 momenttiin on yhdistetty voimassa olevan lain 8 §:n 5 momentissa oleva säännös luotsin rikosoikeudellisesta virkavastuusta tarkennettuna siten, että se koskee luotsausyhtiön palveluksessa olevan henkilön vastuuta hänen suorittaessaan tässä laissa luotsausyhtiön vastuulle tarkoitettuja tehtäviä. Lisäksi momentissa on informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin. Asiasta on mainittu yleisperustelujen osiossa 4.1.3 (s. 19), mutta 3 momentin sisältö tulisi selostaa myös pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa.

Lisäksi 19 §:n nimi säännöskohtaisissa perusteluissa on lakiehdotuksesta poikkeava (Luotsausyhtiön korvausvastuu) ja se tulisi korjata vastaamaan lakiehdotuksessa olevaa nimeä.

10. Tutkintoja vastaanottava henkilö (8 luku)

53 § Tutkintoja vastaanottavan henkilön vastuut ja velvollisuudet.

Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa ei ole käsitelty sen 5 momenttia, jossa säädetään tutkintoja vastaanottavan henkilön rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta. Myös tämän momentin sisältö ja merkitys tulisi avata perusteluissa.

11. Toimivaltaisesta tuomioistuimesta

Ehdotuksessa ei ole voimassa olevan luotsauslain 20 §:ää vastaavaa säännöstä toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymisestä merilain 21 luvun säännösten mukaan. Voimassa olevan säännöksen mukaista eräiden luotsausta koskevien asioiden keskittämistä merilain mukaan määräytyvään toimivaltaiseen tuomioistuimeen on perusteltu sillä, että kyseessä on varsin ”kapea-alainen ja erityisluonteinen aihe, joka vaatii erityisosaamista ja asian tuntemista” (ks. HE 225/2018 vp., s. 28). Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, onko asiaa valmistelun yhteydessä arvioitu aiemmasta poiketen. Oikeusministeriö esittää ehdotusta ja/tai sen perusteluja täydennettäväksi jatkovalmistelussa tältä osin.

12. Esityksen vaikutukset oikeusrekisterikeskukseen

Esityksessä ehdotetaan korvattavaksi nykyisen luotsauslain rangaistussäännös uudella seuraamusmaksulla. Esityksen vaikutusarviossa on arvioitu, että seuraamusmaksuja määrättäisiin vuosittain muutamia, eli saman verran kuin nykyistä rangaistussäännöstäkin on sovellettu. Esityksessä ei ole arvioitu vaikutuksia seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaavalle Oikeusrekisterikeskukselle. Vakiintuneesti on arvioitu, että uuden seuraamusmaksun täytäntöönpanosta aiheutuu Oikeusrekisterikeskukselle 0,1 henkilötyövuoden lisätyö, jos maksuja määrätään muutamia vuosittain ja

täytäntöönpano tapahtuu manuaalisesti. Esitetyn seuraamusmaksun vaikutukset Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan tulisi jatkovalmistelussa arvioida ja kuvata esityksen perusteluissa.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Lauri Koskentausta

VN/9133/2021-OM-61

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: